

WITTEMERBERAAD

OVERBRUGGEN. VERBINDEN. VERSTERKEN.

Inleiding.

Er beweegt veel in onze provincie. In economisch, in sociaal en zeker ook in politiek opzicht zien we dat veel mensen uitgesprokener hun positie bepalen in het gesprek over waar het met ons samenleven naartoe moet. Ook het zich afwenden van wat er in maatschappelijk opzicht gebeurt is een positiebepaling. Al die hernieuwde posities vertalen zich in politieke stellingnames en programma's. En uiteindelijk in een collegeprogramma zoals dat van het nieuwe college van Gedeputeerde Staten.

Het Wittemer Beraad dat als Limburgse sociale denktank het economische en sociale domein samen wil brengen en daartoe gevraagd en ongevraagd advies geeft, heeft zich over het collegeprogramma gebogen en er vanuit het perspectief van Rijnlands denken naar gekeken. Rijnlands denken is niet enkel een 'economisch' model, maar ook een wijze om naar ons samenleven te kijken.

Momenteel zien we dat onze samenleving in toenemende mate wordt getekend door verdeeldheid en kloven die tegenstellingen versterken en creëren. Voor het politieke debat is het essentieel dat die kloven benoemd worden, maar enkel met het oog op het vinden van manieren om die tegenstellingen te overbruggen. Vanuit Rijnlands denken spelen solidariteit, gemeenschapsvorming, duurzaamheid en toekomstgerichtheid daarin een centrale rol.

Zorgen over onze democratie. De kloof tussen overheid en burgers.

Zeer recent zijn de resultaten van de zgn. Burgertop gepubliceerd. Wij zijn van mening dat dit goedbedoelde initiatief qua resultaat vooralsnog te weinig aan concrete ideeën heeft opgeleverd.

Wij maken ons als Wittemer Beraad zorgen over de kloof tussen burgers en overheid. We kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat het vooral gaat om de kloof tussen burgers en de *landelijke* politiek. De opkomst bij de recente provinciale verkiezingen geeft aan dat er zeker wel interesse is om invloed uit te oefenen op beslissingen die in Limburg, over Limburg worden genomen. Maar we zien ook dat politieke partijen op het niveau van de provincie hun handen overvol hebben aan de provinciale en gemeentelijke agenda's. Dat gaat ten koste van het provinciale debat over grote maatschappelijke thema's, die ook op de Haagse agenda staan. Te denken valt aan CO₂-heffing, rechtvaardige inkomenspolitiek, migratiebeleid, armoedebeleid enz.

Het Wittemer Beraad stelt voor om een neutrale organisatie zoals Burgerkracht de opdracht te geven om in samenwerking met de Limburgse media, de Limburgse politieke partijen en maatschappelijke organisaties het debat laagdrempelig te organiseren. Het vertrouwen in de politieke democratie moet hersteld worden.

De samenstelling van het college. De kloof tussen mannen en vrouwen.

In 2019 is het 100 jaar geleden dat vrouwen actief kiesrecht kregen. Helaas is de vertegenwoordiging van vrouwen in de provinciale politiek nog steeds geen 50%. Wij constateren dat slechts 13 van de 47 Statenleden, 1 van de 7 Gedeputeerden en 1 van de 4 Limburgse Eerste Kamerleden vrouw zijn. Positief is dat er 30 nieuwkomers deel uit maken

van het Limburgs parlement en dat de opkomst bij de verkiezingen voor Provinciale Staten gestegen is. Jammer is het dat Limburg ondervertegenwoordigd is in de Eerste Kamer.

Het Wittemer Beraad suggereert de politieke partijen aan zelfonderzoek te doen en van daaruit de vraag te beantwoorden waarom zij er niet in slagen om meer vrouwen in Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten een mandaat te geven.

Sociaal-economisch overleg. De kloof tussen werkgevers en werknemers.

Het coalitieakkoord stelt 'Wij zullen een sociaal-economisch overleg op Limburgs niveau organiseren om onze economische strategie samen met de partners uit het bedrijfsleven en onderwijs verder te ontwikkelen en af te stemmen'. Overleg juichen wij toe maar als Wittemer Beraad pleiten we voor een nog sterkere samenhang tussen economische strategie en sociale agenda.

Het Wittemer Beraad pleit voor een provinciaal sociaal-economische overleg (Limburgse Sociaal-Economische Raad) waarin naast werkgevers- en werknemersorganisaties ook andere intermediaire organisaties betrokken worden.

Verloren leven. De kloof tussen rijk en arm.

We zijn als Wittemer Beraad onaangenaam getroffen door de geringe aandacht die er besteed wordt aan de groeiende armoede onder zowel werkloze als werkende inwoners. Het woord 'armoede' komt welgeteld driemaal voor in het collegeprogramma. Formeel mag het zo zijn dat armoedebeleid de verantwoordelijkheid van de gemeenten is, dat wil niet zeggen dat de provincie als bestuurslaag passief kan blijven. Waar geconstateerd wordt dat armoede dikwijls een generationeel probleem is en zich openbaart in geringe (arbeids)participatie, weinig onderwijs, slechte gezondheid, gedrag en gering sociaal kapitaal, is duidelijk dat er veel te winnen valt. Daarin kan en moet de provincie een regisserende rol spelen.

Het Wittemer Beraad is van mening dat de provincie gemeenten moet wijzen op hun wettelijke taken inzake armoedebestrijding en een stimulerende rol kan nemen door presentatie van 'best practices' en verdere toerusting van gemeenten in deze.

Terecht wijst het college op de Limburgse maatschappelijke organisaties die een belangrijke taak hebben in de ontwikkeling van een sociaal en gedragen Limburg waarin eenieder tot zijn recht kan komen. Juist ook in het kader van de armoedeproblematiek een 'must'. Dat betekent echter ook dat maatschappelijk organisaties de nodige middelen moeten kunnen blijven krijgen om kwetsbare mensen te ondersteunen en te helpen. Het college wil daar extra gelden voor vrijmaken.

Het Wittemer Beraad onderschrijft de noodzaak van extra ondersteuning in deze en is van mening dat extra in deze ook werkelijk 'aanvullend op het reguliere' betekent en niet slechts een verschuiving binnen de bestaande middelen ten behoeve van de sociale agenda is.

Arbeidsmigranten: door een kloof afgesneden van integratie en bescherming.

Arbeidsmigranten uit EU-lidstaten hoeven niet in te burgeren. Juridisch wellicht legitiem, is het in sociaal opzicht geen goed uitgangspunt.

Het Wittemer Beraad pleit - ter voorkoming van laaggeletterdheid én ter bevordering van de sociale integratie - ervoor, dat deze groep deel uitmaakt van de doelgroepen

van het provinciaal convenant laaggeletterdheid en dit kenbaar te maken aan de landelijke overheden.

Wij blijven ons zorgen maken over de arbeidsrechtelijke positie en huisvestings-situatie van veel arbeidsmigranten in Nederland. Nog steeds spelen malafide bedrijfjes die zich uitzendbureau noemen een te grote rol in onderbetaling en zelfs uitbuiting van dag- en seizoenarbeiders. In navolging van het Limburgse bedrijf OTTO Work Force pleiten wij voor het opnieuw invoeren van een vergunningsplicht voor alle uitzendbureaus in Nederland.

Het Wittemer Beraad dringt er bij het college van Gedeputeerde Staten op aan bij de landelijke overheid/partijen te pleiten voor een vergunningsplicht voor uitzendbureaus.

Gevangen in ambities - 1. De kloof tussen economische verwachtingen en onderwijskundige doelen.

Wij constateren dat het beleidsveld ‘onderwijs’ verdeeld is over diverse portefeuilles (sociale agenda, onderwijs en arbeidsmarkt, grensoverschrijdend beleid en cultuur). Het meest in het oog springend daarin is de opvatting dat het (zwaarbelaste) Limburgse onderwijs moet zorgen voor een beter Limburgs vestigingsklimaat en economische groei. Natuurlijk is goed onderwijs een motor voor de economie, maar wij zijn van mening dat het college daarin doorschiet. Zeker waar gesuggereerd wordt dat er in gesprek wordt gegaan met Limburgse scholen over ‘opleidingen die niet opleiden voor een baan’. Onderwijs heeft een drievoudige functie: kwalificatie, socialisatie en subjectivering. Enkel nadruk op kwalificatie doet geen recht aan de leerling die een school binnenloopt, maar ook niet aan een gezonde samenleving op langere termijn. Daarvoor zijn socialisatie en subjectivering noodzakelijk.

Het Wittemer Beraad verzet zich tegen de verengende benadering van betekenis en functie van onderwijs zoals het college die formuleert en pleit voor onderwijsinzet op talentontwikkeling. Dát is juist inzetten op ‘gelijke kansen’.

Gevangen in ambities - 2. De kloof tussen WO-HBO en MBO-VMBO

Het Wittemer Beraad heeft in het verleden gepleit voor verdere ontwikkeling en verbreding van WO- en HBO-aanbod in Limburg. Mede om daarmee hoogwaardige werkgelegenheid in Limburg te garanderen en door het multipliereffect indirecte werkgelegenheid te laten groeien. Ook de aandacht die het college heeft voor hightech innovaties, kennisinfrastructuur, brainport-campussen passen in dat denken. Maar, naar onze opvatting worden er in het huidige coalitieakkoord onevenredig veel financiële middelen ter beschikking gesteld voor de ontwikkeling van deze tak en te weinig voor de ontwikkeling van het beroepsonderwijs (vmbo, mbo, hbo). Het gaat niet alleen om de in het coalitieakkoord genoemde Lieke Martens, Tom Dumoulin en Max Verstappen (waar we ons overigens van afvragen of die een ‘opleiding voor een baan’ hebben gevolgd - maar dit terzijde), doch ook om Joost de procesoperator, Francien de verwarmingsinstallateur, Ger de materiaalkundige, Chariff de ICT-er, Robert de tegelzetter, Carla de milieutechnicus en Hubert de OK-verpleegkundige. Allemaal Limburgers, die vaak in het MKB werken.

Gezien de ligging van Limburg, de beperkte mogelijkheden op de begrensde arbeidsmarkt en de door ons gewenste sociale-culturele cohesie met de buurlanden, vinden wij als

Wittemer Beraad dat het buurtalenonderwijs (incl. grensoverschrijdende stages MBO/HBO) meer financiële en beleidsmatige aandacht verdient.

Het Wittemer Beraad is van mening dat er meer financiële en beleidsmatige aandacht moet zijn voor het beroepsonderwijs met name voor wat betreft de knelpuntberoepen voor MKB. Dit geldt ook voor het onderwijs in de buurtalen (euregionale vaardigheden).

Gevangen in ambities - 3. De kloof tussen NEET en net NEET

In aansluiting op voorgaande is het Wittemer Beraad blij met het streven van het college naar 8000 extra leerwerkplekken tot en met 2023. Ook de inzet daarvan op jeugd in kwetsbare groepen, op mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en mensen met een arbeidsbeperking onderschrijven wij. Toch willen we wijzen op te strakke definiëring van de doelgroepen omdat daarmee het risico wordt vergroot dat mensen die niet tot die groep en behoren maar wel de aandacht en zorg behoeven, (opnieuw) buiten de boot vallen. Wat als je net geen NEET bent? (NEET staat voor Not in Education, Employment or Training).

Het Wittemer Beraad pleit ervoor de invulling van de leerwerkplekken niet enkel af te laten hangen van de vraag of iemand voldoet aan de juiste definitie, maar tevens van de maatschappelijke en persoonlijke meerwaarde voor het betreffende individu.

Aardrijkskunde. De kloof tussen de Randstad en Limburg.

Het College van Gedeputeerde Staten heeft recent tijdens een hoorzitting van de Tweede Kamer over het cultuurbeleid voor de jaren 2021-2024 gepleit om 'er echt werk van te maken dat de regio's hun eerlijk deel van de subsidies krijgen en het geld dus anders verdeeld moet worden'. Het Wittemer Beraad juicht dergelijke aanpak toe. Het gaat echter niet alleen om de eerlijke spreiding van de culturele subsidies. Van even groot belang is de eerlijke spreiding van rijksdiensten, door de overheid gesubsidieerde instellingen, adviesraden, toezichthouders enz.

Het Wittemer Beraad dringt er bij het College op aan nader onderzoek ter zake te doen en een strategie te ontwikkelen die een eerlijke spreiding in alle relevante sectoren beoogd.

Nog eens aardrijkskunde. Cultuur overbrugt kloven.

Wij onderschrijven de breedheid van de culturele agenda. De inzet op de Stedelijke Cultuurregio Zuid en het zgn. aanvalsplan Noord- en Midden-Limburg juichen wij toe. In het kader van de spreiding van rijksmiddelen voor cultuur zou gepleit moeten worden voor een uitbouw en nieuwbouw van de kunst- en cultuuropleidingen van Zuyd Hogeschool. Daarbij moet gewerkt worden met en aan een euregionale ambitie en uitstraling. Nieuwbouw zou in deze een passend statement zijn.

Deze euregionale ambitie en uitstraling mag ook terugkomen in de verdere ontwikkeling van muziekfestivals, sportmanifestaties, filmfestivals, de museumkaart, enz.

Het Wittemer Beraad acht culturele euregionalisering een belangrijk en ambitieus project dat een internationale versterking voor alle betrokken landsdelen betekent.

Financiële onderbouwing en dekking. De kloof tussen het College en de Staten.

Het collegeprogramma 'Vernieuwend verbinden' sluit weliswaar af met een financiële paragraaf, maar wij pleiten ervoor dat de hoofdverantwoordelijke

portefeuillehouders zo spoedig mogelijk met een uitgewerkte begroting komen om daarmee hun feitelijke ambities te verhelderen. Zo zouden we als Wittemer Beraad willen dat er bijv. 20 miljoen euro (2.000 x € 10.000) gereserveerd wordt voor banen voor gehandicapten, 30 miljoen euro (30.000 x € 1.000) voor ondersteuning van minima en er 10 miljoen euro (5.000 x € 2.000) vrijgemaakt worden voor aanvullende subsidies voor het Speciaal Onderwijs. Maar daarmee raken we wellicht ook aan een verlamrende standpunt van het College, nl. *'Ongedekte moties en initiatiefvoorstellen zullen niet worden uitgevoerd'*.

Het Wittemer Beraad is van mening dat tijdens de extraparlamentaire Statenperiode moties en initiatiefvoorstellen van Provinciale Staten niet enkel afhankelijk gemaakt mogen worden van voorafgaande financiële dekking. Wij stellen daarom voor dat iedere portefeuillehouder een percentage van 10% binnen zijn portefeuille als beleidsintensiveringsmiddel beschikbaar houdt voor aanvullend beleid vanuit Provinciale Staten. Met deze extra ruimte wordt tevens het extraparlamentair karakter van dit college bevestigd.

Wittemer Beraad.
Gulpen-Wittem, 26 juni 2019.